

Yttrande från Europeiska regionkommittén – Europeiska kommissionens rapport om genomförandet av det förnyade strategiska partnerskapet med EU:s yttersta randområden

(2021/C 37/10)

Föredragande:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES-PES), Regionpresident, Kanarieöarna
Referensdokument:	Rapport från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken om genomförandet av kommissionens meddelande om ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden COM(2020) 104 final

POLITISKA REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Europeiska regionkommittén erinrar om att de yttersta randområdena består av en grupp av åtta öar och ögrupper, belägna i Västindien, Indiska oceanen och Atlanten, och ett isolerat territorium i Amazonas. Sex av dessa områden är utomeuropeiska franska territorier (Franska Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion och Saint-Martin), två är portugisiska autonoma regioner (Azorerna och Madeira) och ett är en spansk självstyrande region (Kanarieöarna). De har alla ett antal permanenta begränsningar på grund av att de ligger avsides, är isolerade och har en begränsad yta, vilket bromsar deras utveckling.
2. ReK välkomnar Europeiska unionens (EU) åtagande gentemot de yttersta randområdena, som återspeglas i kommissionens meddelande "Ett starkare och förnyat strategiskt partnerskap med EU:s yttersta randområden" av den 24 oktober 2017 (nedan kallat meddelandet) och som bekräftas i slutsatserna från rådets (allmänna frågor) möte i april 2018, där kommissionen uppmanas att fortsätta arbetet med att anta särskilda åtgärder för de yttersta randområdena, i enlighet med artikel 349 i EUF-fördraget.
3. ReK välkomnar den interimrapport (nedan kallad rapporten) som offentliggjordes i mars 2020 och som innehåller en översikt över de framsteg som gjorts i genomförandet av meddelandet.
4. Kommittén beklagar dock att det i rapporten inte görs någon djupgående utvärdering av strategin för dessa regioner och att man inte tar chansen att korrigera avsaknaden av vissa åtgärder i den politik som krävs för att utveckla dem, såsom sammanhållningspolitiken och framför allt EU:s sociala pelare.
5. ReK inser behovet av att anpassa denna strategi mot bakgrund av de allvarliga konsekvenserna av covid-19-pandemin, som har fått större konsekvenser för dessa regioner eftersom de är starkt beroende av turism och sina förbindelser med andra delar av världen, vilket innebär att deras ekonomiska återhämtning beräknas ta längre tid.
6. ReK betonar att det under de rådande omständigheterna är viktigt att stödja de yttersta randområdenas industrisektorer, och framhåller den avgörande betydelsen av en lämplig europeisk ram för statliga stöd och skatteinstrument för att återställa företagens konkurrenskraft och främja skapandet av arbetstillfällen i dessa regioner.
7. Kommittén påminner om att sociala frågor alltid har varit en central utmaning för de yttersta randområdena, som blivit ännu svårare på grund av den pågående krisens förödande effekter på deras arbetsmarknader, vilket ökar behovet av att sätta tillväxt och sysselsättning i centrum för varje strategi för dessa områden. De yttersta randområdena behöver en nyorientering som inbegriper en förstärkt social dimension och fastställande av särskilda åtgärder för att ta itu med den rådande situationen.
8. Vi uppskattar kommissionens åtagande att samarbeta med de yttersta randområdena och understryker vikten av detta med tanke på dessa regioners svårigheter att hantera konsekvenserna av covid-19-pandemin.

9. Kommittén påminner om de yttersta randområdenas sårbarhet, som allvarligt förvärrats till följd av pandemin, och understryker att det är nödvändigt att säkerställa att de yttersta randområdena behandlas på lämpligt sätt inom ramen för EU:s återhämtningsplan i överensstämmelse med de regionala förhållandena och behoven.
10. Kommittén betonar vikten av att värna de yttersta randområdenas intressen i samband med utformningen av EU:s utrikespolitik, och uppmanar till att man i det framtida EU-avtalet med Förenade kungariket ska ta hänsyn till brexits negativa inverkan på de yttersta randområdena, med tanke på konsekvenserna för dessa särskilt sårbara regioner.
11. ReK framhåller att de projekt som finansieras inom ramen för React-EU i de yttersta randområdena måste ta itu med utmaningarna inom de sektorer som drabbats hårdast av covid-19-krisen, exempelvis turismsektorn, stärka investeringarna i sektorer med anknytning till konnektivitet, inklusive digital konnektivitet, och den gröna och blå ekonomin och investera i färdigheter och kompetens som leder till skapande av arbetstillfällen och anpassning till de förändringar som pandemin medfört.
12. ReK välkomnar kommissionens uttryckliga åtagande att särskilt uppmärksamma de yttersta randområdena inom ramen för den europeiska gröna given, med beaktande av deras sårbarhet för klimatförändringar och naturkatastrofer, och deras unika tillgångar, såsom biologisk mångfald och förnybara energikällor, och förväntar sig att särskilda åtgärder vidtas i detta avseende.
13. ReK rekommenderar att man upprätthåller den balans som krävs mellan miljömålen och de höga sociala kostnader som kan uppstå i de yttersta randområdena och att kommissionen, inom ramen för de internationella förhandlingarna, erkänner de yttersta randområdenas särdrag och undantar flygningar mellan dessa områden och andra medlemsstater i EU från systemet för handel med utsläppsrätter. Avsaknaden av undantag för dessa regioner i planerna på att inkludera både sjö- och luftfart i systemet för handel med utsläppsrätter skulle få en ytterst negativ inverkan på deras ekonomiska och sociala situation.
14. Kommittén välkomnar det stärkta partnerskapet mellan kommissionen, medlemsstaterna och konferensen för regionpresidenterna för de yttersta randområdena, som har lett till en givande och fortlöpande dialog med hjälp av särskilda plattformar och arbetsgrupper för att identifiera problem, tillhandahålla lösningar och planera strategier för att anpassa den europeiska politiken i de yttersta randområdena.
15. Kommittén välkomnar att flernivåstyret har möjliggjort att en stor del av kommissionens förslag för perioden 2021–2027 tar fasta på de yttersta randområdenas särdrag.
16. Vi noterar, mot bakgrund av de positiva resultat som uppnåtts, betydelsen av att den förbättrade och fortlöpande dialogen mellan kommissionen och de yttersta randområdena fortsätter inom ramen för det kommande arbetet med att utforma en lämplig politik som tar hänsyn till förhållandena i de yttersta randområdena.
17. Kommittén erinrar om att det är viktigt att tillämpa det skraddarsyddas tillvägagångssätt som kommissionen föreslår i sitt meddelande från 2017, med tanke på dessa områdens sårbarhet när det gäller flera sektorer.
18. ReK betonar behovet att bibehålla de yttersta randområdenas särskilda rättsliga status i konferensen om Europas framtid, så att de yttersta randområdena kan fortsätta att delta i EU:s utveckling på ett rättvist och balanserat sätt.

Att tillvarata de yttersta randområdenas tillgångar

Den blå ekonomin

19. ReK påminner om att havsområdena i de yttersta randområdena för med sig avsevärda fördelar för sysselsättningen, den ekonomiska verksamheten och utvecklingen, som bör skyddas och utnyttjas.
20. Kommittén välkomnar kommissionens studie "Realising the potential of the Outermost Regions for sustainable blue growth" och att slutsatserna från denna tas upp i meddelandet.
21. Kommittén påminner om sitt yttrande som antogs i februari 2018, där den underströk behovet av att EU ökar det ekonomiska stödet till de yttersta randområdena för åtgärder som syftar till att utveckla deras marina resurser och havsresurser och göra ambitiösa investeringar, med tanke på att detta kan bidra till att skapa arbetstillfällen och skydda ekosystemen.
22. Vi anser att förnyelsen av fiskeflottan i de yttersta randområdena fortfarande begränsas av tillämpningen av EU:s lagstiftning, och anser att det behövs ytterligare insatser för att säkerställa större samstämmighet mellan de reviderade riktlinjerna för statligt stöd till fiske och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF), så att förnyelsen av fiskeflottan i de yttersta randområdena blir en stödberättigad åtgärd enligt dessa riktlinjer.

23. Kommittén påminner om att rådet i sina slutsatser om haven av den 19 november 2019 förklarar att de yttersta randområdena måste skyddas med tanke på deras sårbarhet för klimatförändringarna, och framhåller havs- och fiskeripolitikens betydelse för utvecklingen av hållbara ekonomiska verksamheter.

24. ReK beklagar att de yttersta randområdenas begäran om planer som kompenserar för merkostnader inte har beaktats och stöder deras begäran om en anpassad och flexibel tillämpning av beloppen och deras genomförandebestämmelser.

Jordbruk och landsbygdens utveckling

25. Kommittén påminner om att jordbruk är en mycket viktig sektor för ekonomin och sysselsättningen i de yttersta randområdena, vilket EU har erkänt genom att inrätta särskilda åtgärder genom Posei-programmet. Kommittén framhåller denna sektors bidrag och mervärde under covid-19-krisen eftersom den bidrar till att säkerställa livsmedelsberoende, främja korta livsmedelskedjor och tillgodose befolkningens starka efterfrågan.

26. ReK förespråkar att man behåller de särskilda undantagen för de yttersta randområdena i den gemensamma jordbrukspolitikens första pelare, närmare bestämt frikoppling och stödminskningssystemet.

27. Vi beklagar dock att man i förslaget till flerårig budgetram har minskat medfinansieringen för de yttersta randområdena inom ramen för Ejflu.

28. ReK noterar att covid-19-krisen har medfört allvarliga problem för livsmedelsförsörjningen i de yttersta randområdena och motsätter sig en minskning av anslagen till dessa regioner inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitikens under den kommande finansieringsperioden. Vi uppmanar till att de nuvarande Posei-anslagen återinförs.

29. ReK påminner kommissionen om att de handelsavtal som den förhandlar fram med tredjeländer måste innehålla ett särskilt kapitel om alla frågor som är av särskilt intresse för de yttersta randområdena.

30. Kommittén stöder de yttersta randområdenas begäran om att förlänga stabiliseringsmekanismen efter 2020 avseende de bilaterala avtal om bananimport som ingåtts med de andinska och centralamerikanska länderna, och om att mekanismen ska tillämpas automatiskt när ett av dessa länder överskrider det tröskelvärde som det tilldelats.

Biologisk mångfald

31. ReK välkomnar att kommissionen i sin gröna giv erkänner det stora värdet av de yttersta randområdenas unika biologiska mångfald, samt att hotet från klimatförändringarna är en av de främsta orsakerna till förlusten av biologisk mångfald.

32. Kommittén välkomnar införandet av särskilda ansökningsomgångar inom ramen för Life-programmet 2014–2020 för skydda, bevara och främja den biologiska mångfalden och anpassa de yttersta randområdena till klimatförändringarna.

Den cirkulära ekonomin

33. Vi uppmanar kommissionen att ta hänsyn till de yttersta randområdenas särdrag i sina åtgärder för en cirkulär ekonomi. Dessa områden utmärks av sin isolering och sitt avlägsna läge, samt av att de står under hårt tryck eftersom deras ekonomiska modeller till största delen är baserade på turism.

34. Kommittén hoppas att en tillfällig plattform kommer att göra det möjligt att ta fram lämpliga åtgärder för att kontrollera in- och utförsel av avfall i de yttersta randområdena, bidra till en korrekt avfallshantering och stödja dessa regioners mål om "nollavfall".

35. Kommittén är medveten om att avfallshanteringen är komplex och kostsam i de yttersta randområdena samt att det behövs stöd till investeringar i infrastruktur, bland annat genom Eruf, för att underlätta omställningen till en cirkulär ekonomi.

Klimatförändringarna

36. ReK stöder de yttersta randområdenas åtagande för EU:s klimatmål om att uppnå klimatneutralitet till 2050 och påminner om dessa regioners sårbarhet för klimatförändringar.

37. Kommittén anser att den europeiska gröna given ambitioner återspeglar bestämmelserna i meddelandet och välkomnar den specifika hänvisningen till dem och hoppas att denna hänvisning kommer att ge skjuts åt de yttersta randområdenas rättvisa omställning till en neutral ekonomi.

38. ReK uppmanar till att alla åtgärder för att minska koldioxidutsläppen ska bedömas och tas itu med på ett heltäckande sätt, så att en rimlig avvägning görs mellan miljömässiga krav och allmänhetens behov av tillgänglighet och bevarandet av ekonomin.

39. Kriterierna för stödberättigande inom ramen för Fonden för en rättvis omställning behöver anpassas bättre, och de yttersta randområdenas situation bör beaktas i EU:s långsiktiga strategiska plan för anpassningen till klimatförändringarna.

Energiomställningen

40. ReK välkomnar åtgärderna till förmån för de yttersta randområdena inom ramen för direktivet om förnybar energi och initiativet för ren energi för EU:s öar, och uppmanar kommissionen att fortsätta detta arbete.

41. Kommittén påpekar att de yttersta randområdena är de enda regioner som är beroende av fossila bränslen på grund av isolerade energisystem som inte kan anslutas till de europeiska näten, och beklagar att Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) inte tar hänsyn till deras särskilda situation. ReK anser att de yttersta randområdena bör omfattas av mekanismen för en rättvis omställning och kunna dra nytta av åtgärder som stöder deras energiomställning till rena bränslen.

Forskning och innovation

42. Vi uppskattar kommissionens åtagande gentemot de yttersta randområdena när det gäller innovation, för att lyfta fram deras potential som laboratorier för att testa innovativa lösningar som ett sätt att nå spetskompetens och förstärka värdekedjorna.

43. ReK välkomnar lanseringen av en särskilt samordnings- och stödåtgärd för de yttersta randområdena i det nuvarande Horisont 2020-programmet och betonar behovet av att beakta slutsatserna av den förberedande åtgärden Forward vid utarbetandet av framtida ramprogram för forskning, utveckling och innovation, såsom tillkännages i meddelandet.

Sociala frågor, sysselsättning och utbildning

44. ReK anser att kommissionen bör beakta de yttersta randområdena i de initiativ som den ska lägga fram inom ramen för handlingsplanen för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter, i syfte att främja lika möjligheter, tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor och socialt skydd och inkludering.

45. Kommittén betonar att krisen till följd av covid-19-pandemin kraftigt har påverkat sysselsättningen i de yttersta randområdena och att fattighedsnivåerna har ökat betydligt till följd av förlorad ekonomisk verksamhet och minskad omsättning inom viktiga sektorer, och framhåller behovet av att fortsätta att stärka de särskilda stödverktygen för skapandet av nya verksamhetsnischer och bevara arbetstillfällen i traditionella sektorer.

46. Vi efterlyser åtgärder för att öka de yttersta randområdenas deltagande i all verksamhet inom ramen för programmet Erasmus+ och att man främjar samarbete och rörlighetsutbyten mellan personer och organisationer i dessa regioner och tredjeländer, särskilt grannländerna.

47. ReK hoppas att Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter sörjer för en nödvändig flexibilitet i tillhandahållandet av stöd i en tid då omfattande omstruktureringar har en betydande inverkan på ekonomin i dessa regioner.

Tillgänglighet för att vara konkurrenskraftiga, företagsamma och integrerade på den inre marknaden

48. ReK uppmärksammar att flygförbindelserna med dessa avlägsna områden påverkats kraftigt på grund av den rådande krisen, och framhåller behovet av att upprätthålla förbindelserna på samma nivå som före krisen, eftersom regionerna är helt beroende av sjö- och lufttransporter.

49. De yttersta randområdenas avlägsna läge, geografiska isolering och territoriella spridning bör beaktas när man utformar, anpassar och genomför politik för att minska den bristande fysiska och digitala tillgängligheten till EU:s marknad och även inom och mellan regioner.

50. ReK påminner om att flygförbindelserna också är en viktig faktor för turismsektorns konkurrenskraft, som är den främsta ekonomiska motorn i många av dessa regioner och som drabbats särskilt hårt av effekterna av covid-19-pandemin. Vi uppmanar därför kommissionen att ta hänsyn till detta när den fastställer strategier för att förbättra de yttersta randområdenas fysiska tillgänglighet.

51. ReK välkomnar att en undersökning om de yttersta randområdenas konnektivetsbehov har genomförts och att kommissionen har tagit hänsyn till dessa områdens nackdelar och deras beroende av hamnar och flygplatser genom att föreslå åtgärder inom ramen för Eruf och FSE. Kommittén anser dock att dessa åtgärder inte är tillräckliga och att transportpolitiken måste anpassas till den situation som råder i de yttersta randområdena.

52. ReK framhåller betydelsen av investeringar för att begränsa trafikstockningar i tätorter och främja hållbara transportsätt på land.

53. Kommittén anser att det vore lämpligt att inom ramen för FSE tillhandahålla stöd för utbyggnaden av stomnät, inbegripet undervattenskablar, för att förbinda de yttersta randområdena med deras medlemsstater, med varandra, samt med EU och tredjeländer.

Regional integration i deras geografiska områden

54. ReK uppmärksammar kommissionen på att de yttersta randområdenas regionala integration i deras respektive geografiska områden fortfarande är ett prioriterat mål och att programmen för europeiskt territoriellt samarbete är ett viktigt instrument för att uppnå detta mål. Vi anser därför att det är absolut nödvändigt att bibehålla det ekonomiska anslaget till dessa program, liksom den operativa utvecklingen av den nya delen för de yttersta randområdena, utan att för den skull begränsa dessa regioners tillgång till de övriga delarna och deras anslagstilldelning.

55. Kommittén beklagar att man minskat medfinansieringssatsen inom EU för de yttersta randområdena i ETS-/Interregförordningen för perioden 2021–2027, vilket inte överensstämmer med kommissionens strategiska prioritering sedan 2004 att förstärka de yttersta randområdenas regionala integration i deras respektive geografiska område.

56. ReK uppmanar kommissionen att inom ramen för Interregprogrammet stödja gemensamma strategiska samarbetsprojekt som inbegriper alla de yttersta randområdena.

57. Kommittén påminner kommissionen om dess åtagande att införa en specifik, enkel och tydlig lösning för att möjliggöra en gemensam programplanering av Eruf och finansieringsinstrument för närliggande tredjeländer. Vi beklagar att denna specifika lösning ännu inte har konkretiserats och uppmanar kommissionen att slutgiltigt lösa denna fråga under programperioden 2021–2027.

Migration

58. ReK betonar att de yttersta randområdena hör till de områden som befinner sig i frontlinjen som ankomstpunkt för irreguljära migranter från deras närmaste grannområden, och pekar på att hela den offentliga politiken påverkas stort av hanteringen av migrationsströmmarna, inte minst mottagandet eller omhändertagandet av ensamkommande barn.

59. Kommittén påminner om kommissionens åtagande om att stödja de yttersta randområdenas hantering av migrationsproblematiken på ett varaktigt sätt och uppmanar till att särskilda åtgärder ska vidtas via asyl- och migrationsfonden under finansieringsperioden 2021–2027.

Slutsatser

60. ReK uppmanar kommissionen, Europaparlamentet och rådet att beakta de yttersta randområdena i diskussionerna om EU:s framtid och i utvecklingen av den framtida EU-politiken, och att se till att artikel 349 i EUF-fördraget genomförs fullt ut och på ett ändamålsenligt sätt.

Bryssel den 10 december 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS
Europeiska regionkommitténs
ordförande
